

se německé okupaci bylo by zločinem. Proto když Němci zahájili postup na Slovensko, dali jsme odtud z Londýna souhlas k provedení obranného plánu. Je nám jasné, že sovětská armáda nemůže měnit pro události na Slovensku svoje strategické plány. Také toho nežádáme. Obrana však byla bezpodmínečně nutná.

Čatlošovy plány jsme hned od počátku odmítali. Byli jsme o jeho podvodných manipulacích ihned a podrobně informováni a nevěřili jsme mu.

Žádných zvláštních politických úmyslů s naší strany nebylo a není. Děláme všechno v naprosté loyaltě a v těsné spolupráci se slovenským ústředím a slovenským vojenským velením. Ani naše, ani slovenské podnikání nemá a nesmí mít speciálních politických cílů. Žádám Vás, abyste stejně Vy v Moskvě v naprosto plném jasném souhlasu s námi a v plné jednotě jak se stanoviska politického, tak vojenského postupovali tak, aby se v tomto rozhodném okamžiku jasně projevila plná jednota jak celého našeho zahraničního vedení a všech jeho táborů, tak také celého domácího odboje na Slovensku a všech jeho táborů.

V Moskvě i na Slovensku mohou být všichni jisti naší absolutní loyaltou a plnou spoluprací právě tak, jako já sám osobně počítám s Vámi všemi v Moskvě i na Slovensku.

Dr. Eduard Beneš.

Dodatek:

President vzkazuje:

Předložte vzkaz Drtinovi³ a uznáte-li za vhodné, podle dohody s Drtinou vzhledem k situaci, aby byl předán ostatním vyjmenovaným osobám za tím účelem, aby to vyvolalo plnou jednotu mezi Moskvou a Londýnem, udělejte to. President Vás také opravňuje, abyste spolu s Drtinou podle situace v Moskvě učinili ve vzkazu příslušné změny, bude-li jich třeba.

VHA Praha. SSSR, Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/1/c. Depeše došlé, 1944, čís. 865-882/3. Záznam dešifrované došlé depeše. Strojopisný přepis.

236

1944. september 3. [Banská Bystrica.] — Situačné hlásenia zaslané rádiotelegraficky čs. MNO v Londýne.

VI 090319/44¹

Situace 2. září v 19.00 hod.:

Strečno: naši jsou v těžké obraně.

Velká Bytča: velitelství SS divize.

Považská Bystrica: jeden prapor pěchoty.

Púchov: 300 německých vojáků (na autech).

Ilava: tábor byl rozpuštěn.

Teplá: 1 pluk pěchoty na autech.

Trenčín: opět boje.

³ V Píkovom materiáli je priepis Píkovho listu ministrovi Němcovi zo 6. 9. 1944. Píka zasiela Němcovi Benešov odkaz a poznamenáva: „Pan president ponechává Vám na posouzení a rozhodnutí, zda vzhledem na místní situaci je účelným předat vzkaz všem čl. činitelům v Moskvě za tím účelem, aby to vyvolalo plnou jednotu mezi Moskvou a Londýnem.“ (SÚA Praha, E 22-12-15/101.)

¹ Na intimáté tohto rádiogramu (príloha k čj. 709 taj.—II. odbor 1944) je rkp. poznámka „Došlo 2. 9. do 20. hod.“ (VHA Praha, Západ I, HV Londýn, 9/3/1). Rovnako vo zväzku odpisov rádiogramov Slovensko—Londýn je toto situačné hlásenie označené ako „zpráva ze Slovenska ze dne 2. 9. 1944“. (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada, „Vít“.)

418 Piešťany: 1 prapor a Stuka 10.

Bratislava: Padla bez boje.

Hlohovec — Nitra: boje.

Jedna slabá Panzer divize směřuje na Topoľčany.

Mobilizace branné moci probíhá dobře. Je nedostatek důstojníků, zbraní a střeliva.

Východ: Obě divize bojují, zda se probíjovávají k nám či k Rusům, neznámo.

Gama vyslal posily zlikvidovat postup Němců Poprad — Batizovce.

Útok na Lučenec za pomoci partyzánů.

Silná letecká činnost trvá z letišť Malacky, Vajnory, Piešťany, Biskupice, Žilina.

Naše vysílačka úplně zničena.

Čatloš a větší počet vyšších důstojníků přišel k nám a dal se k dispozici Gamě.

VI 090319/44²

Při obsazování Prešova 1. 9. došlo k hromadnému střelení a týrání nebránivších se důstojníků a vojáků. Asi 300 bylo naloženo do vagonů, které zapečetili a odvezli neznámo kam.

V Hanušovicích jsou těžké boje. Hoří, zapáleny vlastním vojskem.

Němečtí vojáci v Žilině dělají zvěrstva. Nabízeli dětem čokoládu a pak je postříleli kulomety. Civilní obyvatelstvo ostřelovali z věže.

Vypálili dědiny Dudatín, Závodie, Strážov. Muže, ženy věšeli. Mužům odřezávali SS-Mani pohlaví.

VI 090322/44

Ihned do rozhlasu:

Vysílačka bombardována, přechodně přerušena. Odboj není zdaleka zlikvidován, jak se snaží bratislavská vláda rozšířit. Pracujte častěji, k vůli zabránění nepřátelské propagandě.

VI 090323/44

Gama žádá bombardování motorizované nepřátelské kolony SS při: Žilina — Strečno — Horní Považí. Zpomaliti nepřítel na silnici v údolí Váhu a trati.

VI 090324/44

(Začátek depeše chybí.)

... a Bratislava — Prešov — Poprad.

Pomoc stíhačů, ne k dispozici, nýbrž jen výpomoc. Dočasné letiště: Tri Duby. Čekáme. Štuky nás každou hodinu ostřelují.

VI 090325/44

Stálý letecký poplach. Naše vysílačka zničena (Banská Bystrica). Nemůžete vyžádat aspoň několik stíhačů (Vašátko s letkou) přistát na jeden-dva dny na Tri Duby?

VI 090326/44

Strečno: Těžké boje (23 německých tanků zničeno).

Nitra: Obsazena Němci (dvě roty tanků „Tygr“).

Zprávy z maďarského pohraničí: Maďarské jednotky odeprly obsazovat Slovensko. Pohraniční boje Levice — Lučenec. Němci — Maďaři ...

VI 090327/44

Situace východní divize 2. 9. 1944 v 16.00 hodin:

Plastin (?) v obraně Lučivná — Vyšné Hágy. Hrabušice naše. Ze Spišské Nové

² Prvá část tejto zprávy (po „vlastním vojskem“) je vo zväzku odpisov rádiogramov Slovensko — Londýn datovaná 4. 9. 1944 (SÚA Praha, PMR-L, Sign. Slov. nár. rada, „Vít“).

Vsi se naše jednotky probíjejí na Poprad. Nepřítel zakopaný v prostoru Batizovce o síle 2000 motorisované pěchoty. 419

Operační pásmo Kubín: Naši v boji o Trstenou.

O 090303/44³

Gen. Ingr:

Poskytněte ihned leteckou podporu na úseku Strečno. Naše jednotky východně od tunelů. Jinak jsou důležité pozice ztracené.

Potřebná morální podpora.

Pošlete gen. Viesta na Slovensko.

Pošlete zbraně, miny a zásoby a letectvo na Tri Duby.

Zařídte, aby [se] slovenští letci vrátili z Ruska na Tri Duby.

Ley.

SÚA Praha, D 20-32-34/182—184 a Ch 37-91-29/258—259. Záznam dešifrovaných došlých depeší. Strojopisný přepis.

237

1944. september 3. Praha — Bleskový ďalekopis nem. štátneho ministra K. H. Franka ríšskemu vodcovi SS Himmlerovi do Berlína, v ktorom Frank upozorňuje na vážnosť situácie na Slovensku a varuje pred jej vplyvom v protektoráte.

(Po prijatí viest ako tajnú ríšsku vec!)
Súrne! Ihneď predložít!

Ríšsky vodca!

Od zvládnutia vojenskej a politickej situácie na Slovensku závisí do veľkej miery aj situácia v Protektoráte Čechy a Morava. Zavčasu som spoznal úmysel nepriateľov priznaný v londýnskom, moskovskom a v posledných troch dňoch aj v slovenskom rozhlase (vysielač Banská Bystrica), že sa hnutie odporu v protektoráte má zaktivizovať zo Slovenska. Všetky nepriateľské vysielačky vydali heslo: „Nebouje sa [len] o Bratislavu, ide o česko-slovenské oslobodenie, o oslobodenie Prahy, Plzne, Brna a Moravskej Ostravy. Boj slovenského národa spája do jedného prúdu boj o národné oslobodenie celej ČSR.“ Ohlas medzi českým obyvateľstvom je mimoriadne veľký. Som o tom presvedčený, že udalosti nadobudnú povážlivé rozmery, ak sa vzbura na Slovensku bleskurýchle nepotlačí nasadením dostatočného počtu síl. Ako vidím situáciu na základe hlásení, ktoré neustále dostávam, ne-slobodno stratit už ani minútu. Obratnou politickou hrou by sa mala zachovať slovenská vláda (Tiso) a donútiť ju k spolupráci, ale toho času by sa mal vyklúčiť každý slovenský vplyv (nárok na suverenitu) na nemecké jednanie. Venovať Tisovi a jeho ministrom absolútnu dôveru, ako to, žiaľ, robia nemecké úradné miesta v Bratislave, bolo by úplne nemiestne a malo by najťažšie následky. Nepochybujem ani okamih o tom, že slovenské vládne kruhy sú schopné každej zrady, pokiaľ

³ Záznam rádiogramu je nadpísaný „zpráva ze dne 5. září 1944“. Datujeme podľa čísla rádiogramu, lebo aj záznam tejto zprávy vo zväzku depeší Slovensko—Londýn je datovaný 3. 9. 1944 (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada, „Oto“). Na intimáte tohto rádiogramu (príloha k čj. 743 taj. — II. odbor 1944) je rpk. poznámka „z 5. 9. 44“ (VHA Praha, Západ I, HV Londýn, 9/6/1). — Upozorňujeme na to, že je to prvý septembrový rádiogram vysielačky „Oto“, s ktorým sme sa v archívoch stretli. Podľa čísla rádiogramu bol to však už v poradí tretí rádiogram, odoslaný z B. Bystrice od začiatku septembra 1944.